

یادداشت روز

جشنواره فیلم مقاومت؛ از سالن نمایش تا متن جامعه

منوچهر اکبرلو
منتقد سینما، تئاتر و تلویزیون

جشنواره فیلم مقاومت، در شرایط کنونی ایران، به یک رویداد مهم و شاید بتوان گفت، مهم‌تر از جشنواره فیلم فجر تبدیل شده است که این نکته، مسئولیت آن را دوچندان می‌کند.

جشنواره فیلم مقاومت اگر قرار است فقط چند روز برگزار شود، چند فیلم نمایش دهد، میزبان جمعی از سینماگران و مدیران فرهنگی باشد و با اهدای چند جایزه به پایان برسد، چه تفاوتی با دیگر جشنواره‌های سینمایی دارد؟ صرف انتخاب نام مقاومت، به یک رویداد هویت نمی‌بخشد. این هویت باید در محتوای فیلم‌ها، شیوه برگزاری و مهم‌تر از همه، در نسبتی که جشنواره با مردم برقرار می‌کند، دیده شود.

تناقض از همین جا آغاز می‌شود: جشنواره‌ای به نام مقاومت، اما با مخاطبانی محدود؛ فیلم‌هایی درباره مردم، اما دور از دسترس بسیاری از آن‌ها. قرار است از ایستادگی انسان‌ها سخن بگوییم، ولی آیا خود جشنواره حاضر است در برابر انحصار فرهنگی و تمرکز امکانات در چند سالن و چند شهر بایستد؟

مقاومت فقط در میدان جنگ اتفاق نمی‌افتد. کارگری که زیر فشار فقر برای حفظ زندگی و هم‌زمان، پاسداری از وطن، تلاش می‌کند، مادری که برای آینده فرزندش می‌جنگد و انسانی که در برابر تحقیر و بی‌عدالتی داخلی و خارجی تسلیم نمی‌شود، هرکدام روایتی از مقاومت‌اند. سینمای مقاومت اگر این واقعیت‌ها را نبیند، بخش بزرگی از معنای نام خود را نادیده گرفته است. این سینما باید بتواند از زندگی واقعی مردم حرف بزند؛ از رنج‌ها، شکست‌ها، امیدها و نبردهایی که شاید هیچ‌گاه به تیر خیر راه پیدا نکنند.

اما مسئله فقط فیلم‌هایی نیست که انتخاب می‌شوند؛ مسئله این است که چه کسانی فرصت تماشای آن‌ها را پیدا می‌کنند. چرا جشنواره باید در چند سالن محدود بماند؟ چرا تماشاگران حرفه‌ای، منتقدان، مدیران فرهنگی و مهمانان ویژه باید سهم اصلی را از این رویداد داشته باشند، اما مردم عادی اغلب بیرون از دایره آن بمانند؟ آیا نمی‌توان فیلم‌های جشنواره را به فرهنگ‌سراها، دانشگاه‌ها، شهرهای کوچک، مناطق کم‌برخوردار و محله‌هایی برد که دسترسی به رویدادهای فرهنگی در آن‌ها آسان نیست؟

مردمی بودن یعنی همین؛ نه نصب چند بنر در سطح شهر و نه تکرار واژه مردم در سخنرانی‌ها. یعنی امکان تماشای فیلم، گفت‌وگو با فیلم‌ساز و مشارکت در بحث‌ها برای شهروندی که نه منتقد است، نه مدیر فرهنگی و نه مهمان دعوت‌شده. جشنواره باید به مردم، امکان حضور و مشارکت بدهد. اگر چنین اتفاقی نیفتد، «مردمی بودن» چیزی جز یک عبارت خوش‌آهنگ در بیانی‌ها نخواهد بود.

البته گشودن درهای جشنواره به روی مردم، به معنای پایین آوردن معیارهای هنری نیست. برعکس، سینمای جدی باید امکان دیده شدن در میان مخاطبان گسترده‌تر را پیدا کند. جشنواره فقط مسئول انتخاب فیلم‌های خوب نیست؛ مسئول فراهم کردن شرایطی است که این فیلم‌ها دیده شوند و درباره‌شان گفت‌وگو شکل بگیرد.

تفاوت دیگر باید در نگاه جشنواره به مفهوم مقاومت باشد. مقاومت با تکرار روایت‌های یکسان و قهرمانانی که هرگز تردید نمی‌کنند، به مفهومی کلیشه‌ای تبدیل می‌شود. سینما به انسان‌های واقعی نیاز دارد؛ انسان‌هایی با ضعف‌ها، تناقض‌ها، ترس‌ها و امیدهایشان. فیلمی که پرسش ایجاد می‌کند و مخاطب را به اندیشیدن وامی‌دارد، لزوماً کمتر از فیلمی که پاسخ‌های آماده می‌دهد، به آرمان مقاومت وفادار نیست.

جشنواره فیلم مقاومت باید پیش از هر چیز از خودش بپرسد: آیا شیوه برگزاری ما با ادعای ما تناسب دارد؟ آیا بعد از پایان جشنواره، ارتباطی با مخاطبان باقی می‌ماند؟ آیا فیلم‌ها به زندگی فرهنگی جامعه راه پیدا می‌کنند یا همه‌چیز با مراسم اختتامیه تمام می‌شود؟ معیار موفقیت را نباید فقط در شمار فیلم‌ها، مهمانان و جوایز جست‌وجو کرد. باید دید چند نفر توانسته‌اند فیلم‌ها را ببینند، چه صداهایی شنیده شده‌اند و چه اندازه سینما به زندگی مردم نزدیک شده است.

جشنواره‌ای که نام مقاومت را دارد، نباید در برابر فاصله میان سینما و مردم تسلیم شود. نمی‌توان از مردم گفت، درباره مردم فیلم ساخت و سپس آن‌ها را پشت درهای جشنواره جا گذاشت. مردمی که در فیلم‌ها حضور دارند، باید در سالن‌های جشنواره هم حضور داشته باشند. در غیر این صورت، جشنواره شاید برگزار شود، جایزه بدهد و خبرساز شود، اما هنوز به مهم‌ترین مخاطب خود نرسیده است: مردم.

نمایش ۳ مستند درباره غزه در «موزه سینما»

سه مستند درباره غزه در ویژه‌برنامه «بررسی سینمای فلسطین» فردا دوشنبه ۱۱ آبان ماه در موزه سینما نمایش داده می‌شوند.

این برنامه ساعت ۱۸ در سالن فردوس برگزار و مستندهای «رنگ‌ها زیر آسمان» ساخته ریما محمود، «غزه تا اسکار» به کارگردانی علا دامو و «آرزو» ساخته عوث ال‌بنا روی پرده می‌روند.

این سه مستند محصول همکاری مرکز گسترش سینمای مستند، تجربی و پویانمایی با رشید مشهوری، فیلمساز و تهیه‌کننده فلسطینی هستند که تهیه‌کنندگی آثار را برعهده دارد. مشهوری در سال‌های اخیر با تولید آثاری درباره غزه، تلاش کرده است صدای مردم فلسطین را به مخاطبان جهانی برساند. حضور در این برنامه برای علاقه‌مندان رایگان است.

صباحیر

برگزاری سومین نشست «گفتگومندی در سینمای جهان»

خانه سینما و انجمن علمی هنر و ادبیات تطبیقی ایران، سومین نشست از مجموعه نشست‌های «گفتگومندی در سینمای جهان» را با عنوان «موج نوی فرانسه؛ از گذار تا لینکلتر» برگزار می‌کنند.

این نشست با محوریت بررسی مؤلفه‌های نظری و زیبایی‌شناختی موج نوی فرانسه، نسبت آن با تحولات سینمای مدرن و بازتاب میراث این جریان در سینمای معاصر برگزار خواهد شد.

در این نشست روح‌الله حسینی معاون توسعه فناوری و مطالعات سازمان سینمایی، فرزاد مومتن تهیه‌کننده، کارگردان، مدرس سینما و میثم یزدی استادیار گروه نمایش و سینما دانشکده هنر به گفتگو می‌نشینند.

این برنامه چهارشنبه، ۱۳ آبان ساعت ۱۷ در سالن سیف‌الله داد خانه سینما برگزار خواهد شد.

صباحیر

گزارش گیشه سینماها در هفته سی‌ودوم سال

«خانوم والده» و «بورسیه»؛ دو بازیگر اصلی جدول فروش

سینمای ایران در سی‌ودومین هفته سال جاری با جذب بیش از ۵۲۸ هزار مخاطب، به فروشی بالغ بر ۷۰ میلیارد تومان دست یافت. در این هفته، «خانوم والده» صدرنشین جدول مخاطبان شد و «بورسیه» نیز با وجود گذشت تنها سه روز از آغاز اکران، جایگاه دوم را به دست آورد؛ اتفاقی که این فیلم را به یکی از مهم‌ترین عناوین هفته تبدیل کرد.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه سینماشهر، بازه شنبه ۲ آبان تا پایان روز جمعه ۸ آبان، سینمای ایران میزبان ۵۲۸ هزار و ۸۲۰ مخاطب بود و مجموع فروش فیلم‌های روی پرده به ۷۰ میلیارد و ۲۵۳ میلیون تومان رسید.

بر اساس آمار سامانه مدیریت فروش و اکران سینما، فیلم «خانوم والده» به کارگردانی سهیل موفق با ۱۷۷ هزار و ۵۷۸ مخاطب، پرمخاطب‌ترین فیلم هفته شد. پس از آن، «بورسیه» ساخته برزونیک‌نژاد با جذب ۱۳۸ هزار و ۹۷۱ تماشاگر در سه روز نخست اکران، در رتبه دوم قرار گرفت.

فاصله قابل توجه این دو فیلم با سایر آثار، مهم‌ترین نکته جدول هفتگی است. مجموع مخاطبان «خانوم والده» و «بورسیه» از ۳۱۶ هزار نفر فراتر می‌رود و سهمی نزدیک به ۶۰ درصد از کل تماشاگران هفته را به خود اختصاص می‌دهد. این میزان استقبال، جایگاه دو فیلم را در ترکیب اکران برجسته می‌کند؛ به‌ویژه آنکه «بورسیه» هنوز یک هفته کامل از حضورش در سینماها نگذرانده است. با این حال، ارزیابی میزان موفقیت نهایی این فیلم به ادامه روند فروش و عملکرد آن در هفته‌های آینده وابسته خواهد بود.

در ادامه جدول، انیمیشن «سفینه نجات» به کارگردانی هادی محمدیان با ۵۷ هزار و ۴۷۹ مخاطب در رتبه سوم قرار گرفت. فیلم «بی‌دار» ساخته حسین امیری‌دوماری با ۵۲ هزار و ۲۳۰ تماشاگر چهارم شد و «بامبولک ۲» به کارگردانی محمدمتین اوچانی نیز با ۲۴ هزار و ۷۳۸ مخاطب، جایگاه پنجم را به خود اختصاص داد.

حضور انیمیشن «سفینه نجات» در میان پنج فیلم نخست، نشان می‌دهد آثار پویانمایی نیز در ترکیب مخاطبان سینمای ایران سهم دارند؛ هرچند برای سنجش جایگاه این بخش، مقایسه با عملکرد سایر انیمیشن‌ها و میزان اکران آن‌ها ضروری است.

در فهرست سینماهای پرمخاطب، پردیس سینمایی کورش با ۲۴ هزار و ۷۰۸ تماشاگر صدرنشین شد. ایران‌مال با ۱۷ هزار و ۸۱۹ مخاطب، آزادی با ۱۱ هزار و

صباحیر

پشت پرده پروژه ناتمام اسکورسیزی با بازی آنجلینا جولی

مارتین اسکورسیزی اعلام کرد فیلم «کلئوپاترا» با بازی آنجلینا جولی، به دلیل پیامدهای حمله سایبری به شرکت سونی و حواشی فیلم «مصاحبه» ساخته ست روگن، از مرحله تولید بازماند.

اسکورسیزی در گفت‌وگویی گفت قرار بود فیلمی درباره کلئوپاترا بسازد، اما تصمیم سونی برای نمایش «مصاحبه» مسیر این پروژه را تغییر داد. این فیلم به کارگردانی ایوان گلدبرگ و ست روگن، درباره تلاش برای ترور رهبر کره شمالی بود و انتشار خبر اکران آن در سال ۲۰۱۴ با حمله هکرها

به سامانه‌های سونی همراه شد. در جریان این حمله، رایانامه‌های شرکت افشا شد؛ از جمله مکاتبات اسکات رودین، تهیه‌کننده، با ایمی پاسکال، مدیر سونی. رودین در این پیام‌ها توهین‌آمیز از جولی انتقاد کرده بود. اسکورسیزی گفت جولی برای ایفای نقش کلئوپاترا هفتم انتخاب شده بود و همه‌چیز برای ساخت فیلمی جسورانه و متفاوت پیش می‌رفت. قرار بود اریک راث، نویسنده فیلمنامه «قاتلان ماه کامل»، نگارش فیلمنامه را بر عهده بگیرد. این طرح هرگز به مرحله تولید نرسید.

ایستنا

آماندا سایفرد به فیلم «خاستگاه جهان» پیوست

آماندا سایفرد به فهرست بازیگران فیلم سینمایی «خاستگاه جهان» به کارگردانی بریدی کوریت پیوست. این بازیگر که با حضور در فیلم‌های «دختران خسیس» و «خدمتکار» شناخته می‌شود، این

هفته در محل فیلمبرداری این پروژه در لیسبون دیده شده است. پیش‌تر حضور کیت بلانشت، سلنا گومز، مایکل فاسبندر، سیدی سوورال، لیلی مک‌اینرنی، جو آلوین و تیلور راسل در این فیلم اعلام شده بود. کوریت در جشنواره فیلم‌نامه نویسی استوری‌هوس دوبلین گفته بود داستان فیلم به عرفان آمریکایی و تاریخ علوم خفیه در این کشور می‌پردازد. او همچنین تأیید کرده است که این اثر با رده سنی بزرگسالان ساخته می‌شود و فیلمنامه‌ای ۲۰۰ صفحه‌ای دارد.

فیلمبرداری پروژه طی ۵۰ روز در پرتغال و آفریقای جنوبی انجام خواهد شد. سایفرد پیش‌تر در فیلم «شهادت آن‌لی» ساخته مونا فست‌ولد، همسر کوریت، ایفای نقش کرده بود. کوریت در آن پروژه نیز از نویسندگان فیلمنامه و کارگردان واحد دوم فیلمبرداری بود. «خاستگاه جهان» چهارمین فیلم بلند کوریت است.

سی‌نما